

A lap rámutat arra, hogy a magyar szocialisták lapja, a „Világosság” is támadja a francia szocialistákat.

Figyelemreméltónak találom, hogy a lap beszámol Credzianu, Románia volt amerikai nagykövetének amerikai sajtónyilatkozatáról, amelyben a román antidemokratikus emigráns annak a reményének ad kifejezést, hogy a romániai helyzet az UNO elé fog kerülni. (Lásd 5. oldalt, dec. 5-i szám).¹

MOL XIX-J-30-a 22. doboz (másodpéldány)

¹ Károlyi rendszeresen megküldte a Külügyminisztériumnak a *Nyugati Hírnököt*. Azokat a kísérőleveleit, amelyek semmilyen ilyen kommentárt vagy más érdemi közlést nem tartalmaznak, nem közöljük.

389. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. december 10.)

Fenti jelentéseimben beszámoltam arról, hogy a francia kormány fokozódó szovjetellenes politikájának megnyilatkozásaként a közelmúltban váratlanul feloszlatta beauregard-i szovjet-orosz hazatelepítési tábort, továbbá kiutasított Franciaország területéről 19 szovjet-orosz állampolgárt. Ezen intézkedések ellen az itteni orosz nagykövetség – amint azt ugyancsak jelentettem – mindkét esetben azonnal tiltakozását jelentette be a francia kormánynál, amely válaszában a tiltakozást visszautasította.

Az itteni szovjet-orosz nagykövetség viszont másodízben és most már moszkvai utasításra hivatkozva két igen éles hangú tiltakozójegyzéket intézett a francia kormányhoz.

Az elsőben a beauregard-i tábor feloszlására vonatkozólag kijelenti, hogy a francia kormány intézkedését mint a szovjet-orosz kormánnyal szemben való „illojális” aktust tekinti, továbbá mint a francia kormány által vállalt kötelezettségek „goromba megsértését”. A szovjet-orosz állampolgárok kiutasítására nézve a jegyzék az ellen tiltakozik élesen, hogy nemcsak hogy a nagykövetséget nem értesítették a tervezett kiutasításokról, de még azt sem engedélyezték a kiutasítottaknak, hogy a nagykövetséggel érintkezésbe lépjenek. Tiltakozik továbbá az ellen is, hogy elszállításuk alkalmával a francia kísérszemélyzet a kiutasítottakkal szemben ismételt fenyegetően, sőt erőszakosan viselkedett.

Még el sem ülhetek fenti két, a francia-szovjet-orosz viszonyt máris erősen megrontó incidens hullámai, amidőn a francia kormány december 9-én újabb drasztikus szovjetellenes lépést hajtott végre. Kiutasította ugyanis az ország területéről az itt működő orosz katonai misszió 12 tagját, élükön egy tábornokkal és több magas rangú katonatiszttel. A kiutasítottak – a hivatalos nyilatkozat szerint – „surveillance discrète”¹ alatt december 9-én hagyták el a Gare de l’Est-et.

A francia Külügyminisztérium ezt az intézkedést azzal indokolta, hogy a francia kormány november 27-én már felkérte a szovjet-orosz kormányt, szüntesse be december 1-jével az itteni katonai misszió működését, amelynek feladata szovjet-orosz állampolgárok repatriálása volt, és amely feladatkör a beauregard-i hazatelepítési tábor feloszlásával szükségtelenné vált. Mivel a misszió tagjai ezen felszólítás ellenére sem kértek mind ez ideig „kiutazási vízumot”, került sor a kiutasítás foganatosítására.

A francia kormány fenti intézkedése, bár nyilvánvalóan folytatása a beauregard-i tábor felszámolásának, mégis – mivel a nemzetközi udvariasság szabályait is sértő formában magas rangú szovjet-orosz katonai kiküldöttek ellen került végrehajtásra – az eddigi incidenseknél lényegesen súlyosabbnak tekinthető, és annak kihatásai a szovjet-orosz viszonyra beláthatatlanok lehetnek.

E viszony rendkívüli mértékben való elmérgesedésére mutat a szovjet-orosz kormányoknak már ezen legutóbbi incidens előtt tett azon lépése, amellyel egy a moszkvai francia ügyvivőnek átadott jegyzékben bejelenti, hogy a francia kormány a szovjet-orosz kormányval szemben való „ellenséges magatartása” következtében beszünteti a két ország között folyó kereskedelmi megbeszéléseket, és megtagadja a vízumot az ezen megbeszélések végleges lefolytatására Moszkvába utazni szándékozó 18 tagú francia kereskedelmi delegáció számára. A jegyzék egyébként igen éles formában utasítja vissza a francia kormány azon közlését, amelyben egyoldalúan felmondta a franciaországi orosz hazatelepítő tábor működésének engedélyezését és annak két tagját „törvényellenes tevékenységgel” vádolta. E vádat a jegyzék „minden alapot nélkülöző hallatlan rágalomnak” minősíti, majd a továbbiakban a francia kormány hasonló intézkedéseit „ellenségeseknek és a francia-orosz kölcsönös szövetségi és segélynyújtási szerződés megsértésének” bélyegzi, és a francia kormányra hárítja az esetleg ebből eredő következményekért a felelősséget. A jegyzék továbbá bejelenti, hogy a szovjet-orosz kormány azonnal hazarendelte hazatelepítési bizottságának tagjait Franciaországból, és követeli, hogy a Szovjet-Oroszországban működő hasonló francia misszió onnan azonnal távozzék.

A szovjet-francia kereskedelmi tárgyalások orosz részről való beszüntetése igen kellemetlenül érinti a francia kormányt, mivel azok célja a francia gabonaszükséglet legalább részbeni fedezése volt. Franciaország ugyanis még augusztusban kért egy és fél millió tonna gabonát Szovjet-Oroszországtól abból a célból, hogy a feltétlenül szükséges minimális kenyérfejadagot fenntarthassa. Oroszország válaszképpen ígéretet tett 300 000 tonna szállítására jövő év júliusáig. A Moszkvában ez irányban megindult megbeszélések most öltöttek volna végleges formát és az utazásra készülő francia kereskedelmi delegáció lett volna hívatva a szerződést megkötni.

A francia kormány nem titkolva a szovjet-francia viszonyban beállott krízis súlyosságát, a köztársasági elnök részvételével tartott minisztertanácson foglalkozott a fent említett szovjet jegyzékkel. A kiadott hivatalos jelentés szerint a minisztertanács elhatározta, hogy a jegyzéket, amelyet Moszkvában nyilvánosságra hoztak még mielőtt a francia kormány azt kézhez vette volna, „elfogadhatatlannak” minősíti, és a francia kormányt azt nem hajlandó átvenni. A két előbbi fent említett szovjet jegyzékre nézve a minisztertanács azt állapította meg, hogy azok „csupán valótlanságok felsorolását tartalmazzák”.

Az ügy további fejleményeként viszont a moszkvai francia hazatelepítési bizottság vezetője, Marquié ezredes élesen szembefordul a francia kormányval szovjetellenes magatartása miatt, és egy ott kiadott nyilatkozatban teljes mértékben a szovjet álláspontot támogatja.

Ezen legújabb komplikációk következtében a helyzet még feszültebbé és bonyolultabbá vált. Francia részről már aggodalmak hallatszanak arra nézve, hogy az elzászi származású hadifoglyok hazatérése megakadhat a diplomáciai krízis folytán. Marquié ezredes éppen ezt az állítást cáfolta meg Moszkvában. Kétségtelen tény, hogy a két ország közti viszony rendkívüli elmérgesedésével állunk szemben, melynek következményei – mint fentebb már említettem – még egyelőre beláthatatlanok ugyan, de mindenesetre igen súlyosak lehetnek. Az a washingtoni kombináció azonban, amely szerint a szovjet-francia diplomáciai viszony megszakítása állna küszöbön, talán még korainak mondható.

MOL XIX-J-1-k 7. doboz (eredeti)

¹ „Diszkrét felügyelet” (francia).